

бути направлено на зміцнення справедливості в державі); гуманізму (людина може вільно вибирати суб'єктів надання правової допомоги); законності (правова допомога повинна надаватися у точній відповідності із законом); рівності перед законом (всі громадяни мають рівні права на отримання юридичної допомоги); охорони інтересів особи; конфіденційності та добросовісності.

У сучасний період розбудови правової держави, правова допомога в Україні надається на досить низькому рівні, порівняно з розвиненими країнами світу. Це пов'язано, насамперед, із нечіткістю та недостатністю норм, які б регулювали процес її надання, а також корумпованість органів судової влади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. / Офіційний web-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80->.
2. Про безоплатну правову допомогу [Електронний ресурс]. : закон України від 2 черв. 2011 р. № 3460-VI / Офіційний web-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>. - Назва з екрану.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність [Електронний ресурс]. : закон України від 5 лип. 2012 р. № 5076-VI. / Офіційний web-сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>. - Назва з екрану.

Семків Юрій Ігорович, студент 3 курсу,
Козин Лариса Володимирівна, к.е.н.,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту,

БОЛОНСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ ДЛЯ ЄВРОПИ ТА УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМАТИКА

Впродовж двох останніх десятиліть в ландшафті вищої освіти Європи спостерігається запровадження істотних змін, спрямованих на створення Європейського простору вищої освіти (*European Higher Education Area, EHEA*). Цей карколомний переворот був ініційований так званим Болонським процесом, підкріпленим рядом офіційних документів, декларацій і комюніке, від Сорбонської, Лісабонської (1998) і Болонської (1999) декларацій до Лондонського комюніке (2007). Україна приєдналася до так званого «Болонського процесу» в 2005 році.

Витоки Болонського процесу лежать в заяві, підписаній в 1998 р. результаті зустрічі міністрів освіти Франції, Італії, Німеччини та Великої Британії у Сорбонні, де були висловлені перші ідеї щодо створення єдиного простору вищої освіти. Втім, офіційно він розпочався в 1999 р. із підписанням представниками 29 європейських країн декларації, у якій визначалися 6 ключових цілей, а саме:

1. Запровадження чітких, зрозумілих і зіставних підходів і стандартів присвоєння кваліфікацій, вчених ступенів і звань (з метою розширення можливостей застосування);

2. Підготовка фахівців в системі двох основних освітніх циклів: базової вищої освіти (*undergraduate*) і післядипломної освіти (*graduate*). Доступ до другого циклу

вимагає успішного завершення першого циклу навчання тривалістю не менше трьох років. Другий цикл веде до присвоєння магістерського або докторського ступеня;

3. Створення системи залікових одиниць або кредитів - ECTS - як засобу підтримки студентської мобільності;

4. Усунення перешкод на шляху мобільності як для студентів (доступ до навчання та пов'язаних з ним послуг), так і для викладачів, дослідників та адміністративного персоналу;

5. Сприяння європейському співробітництву в забезпеченні якості освіти з метою розробки співставних критеріїв і методологій;

6. Просування європейських стандартів у галузі вищої освіти, зокрема щодо розробки навчальних програм, міжінститутської співпраці, схем мобільності та інтегрованих програм навчання і досліджень [1].

На момент вступу до Болонського процесу Україна користувалася радянськими підходами до організації освітнього процесу: одним рівнем вищої освіти (рівень спеціаліста), який міг бути отриманий після 5 років навчання (6 років для деяких технічних спеціальностей), втім монополія держави на надання освітніх послуг була подолана, і ВНЗ різних форм власності - приватних, комунальних, міжнародних - дали можливість отримати освіту значній кількості випускників середньої школи та коледжу.

Очевидним і відчутним результатом реформування на сьогодні вважається запровадження академічних кредитів, аналогічних системі ECTS. Європейські університети мають різні схеми для кредитних систем. Таким чином, основним завданням, що стоїть нині перед державою є розробка принципів структурування процесу навчання, яке було б співзвучним з європейськими.

Також, Болонська система передбачає три типи навчальних предметів: обов'язкові (вивчають усі студенти), варіативні (студенту надається можливість обрати з певного переліку предметів) і курси на вибір (предмети інших факультетів або спеціальностей). Єдиною умовою є отримання 240 кредитів за чотири роки. При цьому, половина з них може бути визначена університетом, а половину студент заповнює предметами на власний вибір.

Однією з найбільш наочних новацій Болонської системи є поділ вищої освіти на бакалаврат (загальна вища освіта з тривалістю від трьох років) і магістратуру (вища спеціалізована освіта, тобто формування чітко визначеного профілю). Таким чином, освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, який існував лише на пострадянському просторі, є скасованим.

Найсуттєвішою перешкодою для імплементації Болонської системи є непристосованість до неї нашої шкільної освіти. Без гнучкості останньої та готовності випускників шкіл до самостійного навчання та управління власним робочим часом повноцінне впровадження реформи є навряд чи можливим.

Підсумовуючи результати дискусій вітчизняних науковців і практиків можна виділити наступні переваги Болонської системи освіти:

- Болонський процес сприяє зміцненню економічних, культурних і політичних зв'язків європейських країн;
- два цикли освіти дозволяють студенту робити вибір: піти працювати або ж продовжити свою професійну підготовку в стінах ВНЗ;
- це реальний шанс почати освіту в одній країні, а продовжити - за кордоном, де, наприклад, можна істотно поліпшити професійні навички з обраної спеціальності.

- До основних проблемних моментів системи належать:
- орієнтація у більшій мірі на розвинені країни Європи, та неврахування відмінностей в розвитку економіки і систем освіти різних країн процесу;
- «відплив умів» в більш розвинені країни з найвищою оплатою праці;
- складність визнання дипломів, отриманих в українських ВНЗ, які працюють за Болонською системою, в країнах Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Болонський процес у фактах і документах (Сорбонна – Болонья – Саламанка – Прага – Берлін) / Упорядники М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаши, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. Бабін. – Тернопіль: Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003. – 52 с.*
2. *Болонський процес у період до 2020 року – Європейський простір вищої освіти у новому десятилітті [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.aau.edu.ua/up/docs/bologna/louvain.pdf>.*

Прус Олег Миколайович, магістр I курсу,
Ляхович Уляна Іванівна, к.ю.н., доцент,
доцент кафедри гуманітарних та
фундаментальних дисциплін,

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Інформатизація в цілому і практичні форми її впливу на суспільну свідомість уже в даний час є важливим чинником розвитку. При цьому слід пам'ятати про універсальність інформатизації, її готовність брати активну участь у вдосконаленні виробництва, обслуговувати ринкові відносини, тобто виступати у всіх проявах інтелектуальної діяльності.

Результатом накопичення інформації стають бази даних про прояв активності для досягнення більш сприятливих результатів, економічного успіху, що пов'язано з розумінням бізнесу.

Серед напрямків діяльності в інформаційному просторі можна виділити: пошук найбільш насичених і орієнтованих джерел, аналіз і встановлення закономірностей досліджуваного явища, зберігання і доведення до споживача, захист від несанкціонованого використання.

Пошук і робота з джерелами інформації є однією з форм отримання знань і виявлення закономірностей процесів – природних, технологічних, господарських. Істотну частину економічних інтересів складає конфіденційна інформація особистого, комерційного, науково-технічного і військового змісту. Отримання її пов'язано з певними технологіями проникнення в таємниці.

У сучасному світі економічних відносин при різноманітності видів діяльності (виробництво, торгівля, політика, фінанси) основною характеристикою життєдіяльності залишаються вигоди благополуччя. Це обумовлює інтерес до процесів досягнення економічного успіху шляхом використання інформації про ресурсні можливості і стратегії учасників ринкового обміну, що узагальнюється поняттями розвідка і шпигунство.

«Розвідка» сукупність узгоджених дій з отримання (добування) відомостей про інтереси та загрози існуванню господарюючого суб'єкта з боку чинного або ймовірного противника з використанням організаційної структури, сили і засобів.